

Бартко Ю.Л., курсант 115 н/г
ЦСФП НАВС *Науковий керівник:*
к.ю.н., доцент Удовик М.С.

ГРОШОВА РЕФОРМА 1996 РОКУ

Указ Президента України Леоніда Кучми «Про грошову реформу в Україні». Безпосередньо виконання грошової реформи було покладене на Національний банк України, який тоді очолював Віктор Ющенко.

Відповідно до Указу Президента України грошова реформа в Україні проводилася 2-16 вересня 1996 року. У перший же день реформи за встановленим курсом було перераховано у гривні ціни, тарифи, оклади заробітної плати, стипендії, пенсії, кошти на рахунках підприємств, установ та організацій, а також вклади громадян. Карбованцеві вклади населення було перераховано у гривні за курсом 100000 карбованців за одну гривню без будь-яких обмежень і конфіскацій із вільним їх використанням у гривнях.

Протягом 15 днів-від 2 до 16 вересня 1996 року - в готівковому обігу одночасно вільно використовувалися як гривні, так і карбованці з поступовим вилученням останніх. Після 16 вересня 1996 року приймання карбованців в усі види платежів було припинено і єдиним законним засобом платежу на території України з цього моменту стала гривня.

З початку реформи всі видачі готівки з кас банків (у тому числі для виплати заробітної плати, пенсій та інших доходів), безготівкові розрахунки здійснювались тільки у новій національній валюті.

Час для цього було обрано не цілком вдалий. Грошова реформа не була підкріплена іншими заходами у сфері податкової, бюджетної політики тощо, про що свідчило, зокрема, зосередження майже половини усієї грошової маси в наступні роки в сфері тіньової економіки, значне переважання купівлі населенням іноземної валюти над її продажем. Курс гривні майже два роки утримувався завдяки жорсткій монетарній політиці, тобто штучному заниженню грошової маси щодо валового внутрішнього продукту, що посилювало грошовий голод на гривню, бартеризацію торгівлі, кризи неплатежів та ін. Внаслідок цього курс долара в 1996 р. знизився на 24% (вплив гривні був незначний, оскільки її було впроваджено наприкінці того ж року), в 1997 - на 9%. У 1997 дещо зріс рівень монетаризації економіки. Разом з істотним зростанням дефіциту державного боргу та виплат відсотків по ньому, неефективним використанням бюджетних коштів, зменшенням валютних резервів НБУ, погіршенням фінансового становища підприємств тощо в 1998. Це призвело до поступової девальвації гривні, яка становила 84%. Водночас при запровадженні режиму конвертованості гривні не було дотримано основних вимог конвертованості.

Отже, з моменту завершення грошової реформи минуло 18 років. Цей період став підтвердженням успішного здійснення завдань реформи. Відбувся перехід від системи грошового обігу командної економіки до ринкової грошово-кредитної системи, в якій використовуються переважно економічні методи регулювання грошового обігу і ринковий механізм формування валютного курсу. Сформовано дворівневу банківську систему, що дозволило розширити межі безготівкового грошового обігу, який має безперечні переваги порівняно з готівковим шляхом створення умов для посилення контролю за рухом грошової маси. Водночас це сприяло суттєвому підвищенню рівня монетизації економіки. Зросла і довіра до банківських установ, про що свідчить істотне зростання депозитів фізичних осіб на банківських рахунках. Створено умови посилення стабільності гривні як національної грошової одиниці. Позитивним моментом є і те, що реформа відбулася без великих збитків для населення. Гривня стала надійним орієнтиром для підприємців. Підтвердженням дієвості реформи є і той факт, що створена грошова система витримала великі випробування - світові фінансові кризи 1997-1998 років і 2008-2009 років.

Слід зазначити, що позитивний вплив грошової реформи на економічний розвиток країни міг би бути вагомішим, якби послідовніше проводився курс на економічні реформи. Відсутність чітко вибраної і законодавчо затвердженої економічної стратегії розвитку країни не створює сприятливих умов для повного використання потенціалу реформованої грошової системи. В цілому, грошова реформа в Україні була великою подією для нашої держави, в результаті якої створено один із невід'ємних атрибутів державності - національні гроші. Нею закладені суттєві підвалини для прискорення соціально-економічного розвитку країни.

Інєєв О.С., слухач 6-го курсу
Кіровоградського відділення Навчально-
наукового інституту
заочного навчання НАВС

БОРОТЬБА З КОНТРАБАНДОЮ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання боротьби із злочинністю в сфері економічної діяльності є актуальними хоча б тому, що вони відбивають доволі хиткий стан вітчизняної економіки, що у свою чергу створює потенційну загрозу не лише становленню ринкової економіки, але й подальшому її розвитку.

Як стверджують експерти з питань боротьби із злочинністю у сфері економіки, останніми роками динамічно зростала питома вага злочинів даного спрямування. Однією з найбільш криміналізованих є сфера зовнішньоекономічної діяльності (далі - ЗЕД).

Так, досить розповсюдженого характеру набули факти здійснення експортного постачання з території України високоліквідної продукції на адресу закордонних компаній, при цьому частина валютних коштів експортерам продукції не повертається і незаконно зберігається на рахунках